

КІНЕЦЬ «КІНЦЯ ІСТОРІЇ»:

КОНТУРИ НОВОГО СВІТУ В УМОВАХ «ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ»

Валерія Корабльова

Інститут міжнародних студій, Карлов університет

ORCID: 0000-0003-4523-7557

Резюме. У статті розглянуто тектонічні зсуви сучасної цивілізації, часто осмислені як криза ліберальної демократії і, ширше, як криза європейського проекту модерну. Авторка показує, як тріумфалістичний світогляд початку 1990-х років, вдало схоплений у відомому тропі «кінця історії», сьогодні замінено катастрофічним умонастроєм. Вона стверджує, що сучасна полікриза потребує нових теоретичних підходів і нового соціально-політичного словника.

У статті виділено три магістральних напрями сучасного теоретизування. Перший засновано на світогляді «кінця історії», який зберігає теперішнє за ключову точку референції, а ліберальну демократію західного штибу – за вершину ідеаціональної та інституціональної еволюції. Другий підхід обертається довкола циклічного прочитання історії і націлений на відслідковування до-модерних явищ у чинних подіях. Його концептуальний арсенал включає поняття ретрадиціоналізації, демодернізації, неотрайбалізму тощо.

Авторка стверджує, що можливим є також альтернативний підхід, який приділяє основну увагу новим тенденціям сучасності, що дозволяє розімкнути майбутнє, вивільняючи його від історичної детермінації. Цей підхід розвинуто у статті, ґрунтуючись на ідеях Ульріха Бека, Кена Джоуїта та Мері Калдор. Авторка доводить, що в рамках «глобалізованого простору дії» (У. Бек) будь-який локальний конфлікт має глобальний вимір та глобальні наслідки; що новизна сучасної війни має бути переосмислена в пост-клаузевицьких термінах, а саме як нова соціальна та людська ситуація. В статті стверджується, що ерозія модерної держави посилює потребу в сильних транснаціональних інститутах на тлі активної космополітичної спільноти громадян. У створенні останнього гуманітарії можуть брати участь і через власну громадянську позицію, і через власну професійну експертизу. Активні громадяни не тільки відтворюють «острівці цивілізованості» в умовах військових конфліктів, але також здатні ініціювати «рухи надії» в якості альтернативи «рухам гніву», а так і підтримати «політику співучасті» всупереч «політиці люті».

Ключові слова: кінець історії, епістемологічна розгубленість, глобалізовані простори дії, острівці цивілізованості, рухи надії, політика співучасті.

Повна версія статті доступна російською мовою.